

Eduskunnan Valtiovarainvaliokunnan
sivistys- ja tiedejaostolle

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015 - 2018

Kuntatalouden tilanne ja näkyvä

Vuoden 2013 tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan kuntien yhteenlaskettu tulos oli noin 300 miljoonaa euroa positiivinen. Taustalla ovat toimintakulujen kasvun puolituminen ja verotuksen kertaeristä johtunut verotulojen kasvu.

Tänä vuonna kuntien tulopohjan arvioidaan kehittyvän heikosti. Valtionosuudet alenevät viime vuodesta ja verotulojen kasvun arvioidaan hidastuvan korkeintaan kahdeksan prosenttiin.

Hallituksen aiemmat suuret valtionosuusleikkaukset ja marraskuun 2013 rakennepaketti osoittavat, että merkittävä osa julkisen talouden sopeutustoimista on kohdistunut ja kohdistuvat nimenomaan kuntiin. Leikkausten vaikutus näkyy kunnissa kunnallisveroprosenttien nousuna, toiminnan rakenteellisina uudistuksina, henkilöstö- ym. menojen supistuksina ja kuntien voimakkaana velkaantumisenä. KT:n selvityksen mukaan kunnat suunnittelevat säästävänsä tänä vuonna henkilöstömenoista jopa 600 miljoonaa euroa.

Hallituksen linjausten mukaisesti kuntien lakisääteisiä velvoitteita ja tehtäviä vähennettäisiin noin yhden miljardin euron verran vuoden 2017 tasolla.

Opetustoimen hallinnonalalla ei juuri ole esitetty velvoitteista luopumista, sen sijaan valtionosuuksia leikataan. Kokonaisuudessaan valtiontalouden kehyksiin sisällytetyt toimet kattavat kehyspäättökseen alustavan arvion mukaan kolmanneksen tavoitelluista säästöistä.

Hallitus on linjannut, että se pidättäytyy kuntien menoja lisäävistä tehtävien ja velvoitteiden antamisesta ilman, että samalla päätetään vastaavan suuruisista kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta tai uusien annettavien tehtävien ja velvoitteiden täysimääräisestä rahoittamisesta. Tätä periaatetta sovelletaan kehyspäättökseen 2014 - 2017 nähden uusiin hankkeisiin.

Kuntaliitto paheksuu sitä, että julkisen talouden tasapainottamisen tarpeesta huolimatta kunnille ja koulutuksen järjestäjille on edelleen tulos- sa huomattavasti lisää velvoitteita ja tehtäviä. Nyt päätettyjen ja esitettyjen toimenpiteiden kustannukset ovat myös järjestään alimitoitettuja ja kuntien rahoitusvastuita ei ole juurikaan arvioitu.

Kuntaliitto vaatii, että tehtävien ja velvoitteiden lisäyksistä ja laajen- nuksista aiheutuvat kustannukset tulee kompensoida kunnille täysimääräisesti.

Kuntaliitto katsoo, että rahoitusperiaatteen toteutuminen on kuntien lisääntyneiden tehtävien ja velvoitteiden sekä mittavien valtionosuusleikkausten vuoksi vakavasti uhattuna.

Rahoitusperiaatteen tulee toteutua sekä kuntatalouden kokonaisuudessa että kussakin yksittäisessä kunnassa.

Valtioneuvoston selonteko opetus- ja kulttuurisektorilla

Selonteossa on lukuisia kuntien opetus- ja kulttuurisektorille kohdistuvia uudistuksia. Kuntaliitto kiinnittää seuraavassa huomiota muutamiin keskeisiin kohtiin.

Toisen asteen koulutus

Valtioneuvoston selonteon mukaan toisen asteen koulutuksen rahoitusjärjestelmä ja järjestäjaverkko uudistetaan. Rahoituksen määräytymisestä todellisen kustannuspohjan perusteella luovutaan ja toisen asteen koulutukseen kohdennettava valtion rahoituksen kokonaismäärä muutetaan talousarvioon perustuvaksi yliopistoja ja ammattikorkeakouluja vastaavasti.

Rahoitusjärjestelmän uudistamiseen liittyen lukiokoulutuksen erityisen koulutustehävän lisärahoitus puolitetaan ja työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän valtion rahoitus lakkautetaan vuodesta 2015 lukien. Vuodesta 2017 alkaen lopetetaan valtionosuusrahoitus lukiokoulutuksen aineopintoihin ylioppilastutkinnon suorittaneilta, rajataan lukion sekä ammatillisen koulutuksen tutkintotavoitteisesta opiskelijasta koulutuksen järjestäjälle myönnettävä valtionosuusrahoitus enintään kolmeen vuoteen, lopetetaan valtion rahoitus ammatillisen lisäkoulutuksen tutkintoon tai sen osaan johtamattomaan koulutukseen sekä luovutaan erikoisoppilaitosten rahoituksesta nykyisessä muodossa.

Uusia rahoituksen määräytymisperusteita sovelletaan ensimmäisen kerran määriteltäessä rahoitusta vuodelle 2017. Uudistuksilla toteutetaan yhteensä 260 milj. euron julkisen rahoituksen vähennys, josta valtionosuuksien vähennyksenä on kehyksessä huomioitu 8 milj. euroa vuosina 2015–2016 ja 100,5 milj. euroa vuodesta 2017 alkaen.

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamiset

Kuntaliitto huomauttaa, että esityksestä ei ilmene, miten 260 miljoonan euron säästöt saadaan aikaan rakenteellisilla ja rahoitusjärjestelmän uudistuksilla.

Kuntaliitto pitää valitettavana, että lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen *rahoitusuudistusta* ei otettu selvitysmies Miittisen valmistelemaan valtionosuusuudistustyöhön. Tällä hetkellä toisen asteen koulutuksessa *kuntien lakisääteinen* osuus on 58,11 %, ja vuodesta 2015 se nousee lähes 72 %:iin. Kokonaisuudistuksen yhteydessä olisi ollut mahdollista selvittää myös, miten toisen asteen koulutuksen kustannukset jakautuisivat kuntien välillä. Kuntien kustannukset määräytyvät nykyisellään kunnan asukasmäärän, ei opiskelijamäärän mukaan.

Kuntaliitto vastustaa aietta sisällyttää rahoitusjärjestelmään ministeriön *tavoite- ja tulosohejaus*. Paikallisesti tulee olla mahdollisuus ohjata ja päättää vastuunsa mukaisesti koulutuksesta. Rahoituksesta on suurin osa kunnilta kerättyä rahoitusta, ja kunnat ovat koulutusorganisaatioiden omistajina. Sen sijaan tulisi tukea kuntien omistajaohjausta.

Nuorten koulutukseen ei sovi *tuloksellisuusrahoitus* eikä tuloksellisuusmittareihin perustuvia elementtejä. Tuloksellisuusrahoitus vähennetään

kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoituksesta, mikä heikentää mahdollisuutta huolehtia koko ikäluokan kouluttamisesta. Rahoituksen pitää turvata koulutuksen järjestäjälle mahdollisuudet kaikkien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen ja myös heikoimmin edistyvien nuorten kouluttamiseen. Tämä on tärkeää koulutuksellisen tasa-arvon ja koulutustakuun tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Rahoituksen kokonaismäärän muuttaminen *talousarvioon* perustuvaksi tekee rahoituksesta lyhytjänteisen. Kuntaliiton näkemyksen mukaan tämä ei sovi toisen asteen koulutuksen rahoitusjärjestelmään, koska kuntien ja koulutuksen järjestäjien on pystyttävä ennakoimaan koulutuksen resursointia pitkälläkin aikajänteellä. Ammatillisen lisäkoulutuksen julkisesta rahoituksesta vastaa valtio ja siihen talousarviopohjainen menettely sopii luontevammin.

Hallituksen tavoite lopettaa valtionosuusrahoitus *lukiokoulutuksen aineopintoihin* ylioppilastutkinnon suorittaneilta ja lopettaa valtion rahoitus *ammatillisen lisäkoulutuksen* (oppilaitos- ja oppisopimusmuotoinen) tutkintoon tai sen osaan johtamattomaan koulutukseen, heikentävät kansalaisten osaamisen uusintamis- ja täydentämismahdollisuuksia. Aikuiskoulutuksessa tulisi juuri suosia joustavia mahdollisuuksia.

Kuntaliitto huomauttaa, että lukion sekä ammatillisen koulutuksen *valtionosuusrahoituksen rajaaminen enintään kolmeen vuoteen* on kohtuutonta, sillä lainsäädäntö mahdollistaa sen, että lukio-opiskelija voi suorittaa opintonsa enintään neljässä vuodessa. Myös ammatillista koulutusta koskevan lain valmistelun yhteydessä on kaavailtu annettavan opiskelijalle oikeus laajentaa opiskelumahdollisuuksiaan yli tutkinnon vähimmäislaajuuden. Mikäli kolmen vuoden rajauksesta säädetään, tulee myös opiskelijan oikeutta rajoittaa ja tarkastella myös opintosisältöjen vaatavuus ja laajuus.

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rakenteellinen uudistaminen

Kuntaliitto toteaa, että koulutuksen järjestäjäverkon rakenteelliseen uudistamiseen eli verkon tiivistämiseen on jo tehty toimenpideohjelma, jolla tavoitellaan ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien vähentämistä. Voimassa olevat järjestämisluvut lakkautetaan ja uudet luvat tulevat hakuun siten, että ne olisivat voimassa viimeistään vuoden 2017 alusta lukien. Tavoitteet ovat monilta osin vastakkaisia koulutustakuun tavoitteisiin nähden.

Kuntaliitto on huolissaan koulutuksen saavutettavuuden turvaamisesta. Uudistuksilla ei saa vaarantaa perusopetuksen päättävien nuorten mahdollisuuksia päästä opiskelemaan toiselle asteelle. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen saumaton jatkumo on turvattava. Paikallinen toimivalta järjestämisessä turvaisi parhaiten nuorten koulutusmahdollisuudet eri puolella maata ja vahvistaisi koulutuksen suuntaamista paikallisten ja seudullisten työ- ja elinkeinotarpeiden mukaisesti.

Oppivelvollisuuden jatkaminen

Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti kriittisen nivelvaiheen koulutuksen jatkuvuuden turvaamiseksi, keskeyttämisen vähentämiseksi ja nuorten työurien pidentämiseksi oppivelvollisuusikää nostetaan 17 vuoteen vuodesta 2015 alkaen, minkä johdosta yleissivistävän koulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuuksia lisätään yhteensä 5,6 milj. euroa vuodessa ja koulumatkatukeen varattua rahoitusta 0,9 milj. euroa v. 2015 ja 1,6 milj. euroa vuodesta 2016 alkaen.

Kuntaliitto pitää hyvin kyseenalaisena sitä, että lakiesityksen ehdotuksilla voidaan puuttua siihen, että kaikki nuoret opiskelisivat lukion tai ammatillisen perustutkinnon. Kuntaliitto painottaa, että jos oppilaan velvollisuutta koulutukseen lisätään sekä polun alku- että loppupäästä, vaatisi se perusteellista ja laaja-alaista valmistelua. Oppivelvollisuusiän nostamisesta ei ole myöskään kirjausta hallitusohjelmassa.

Kuntaliitto huomauttaa, että oppivelvollisuusiän nostamista ei ole huomioitu kehyspäätöksessä 2014 - 2017, joten hallituksen linjauksen mukaan valtion tulee rahoittaa uudistus täysimääräisesti tai vähentää vastaavalla osuudella muita tehtäviä ja velvoitteita. Myös tämän vuoksi on ehdottoman tärkeää, että uudistuksesta aiheutuvat kustannukset arvioidaan oikein.

Kuntaliitto pitää kehyksissä esitettyä valtion rahoitusta 5,6 milj. euroa täysin alimitoitettuna. (Jos 5,6 milj. euroa jaettaisiin tasasuuruisesti kuntien kesken, tulisi siitä noin 17 500 euroa/kunta.) Käytännössä lain säätämät velvoitteet jäisivät kuntien ja koulutuksen järjestäjien maksettaviksi, mikä on kohtuutonta myös siksi että samaan aikaan on menossa suuret valtionosuuksien leikkaukset.

Lisäkustannuksia aiheutuu mm. opiskelijamäärien lisääntymisestä noin 50 milj. euroa; osa vaikeasti sijoittuvista opiskelijoista tarvitsee myös erityistä tukea tai kuntoutusta (3700 opiskelijaa/vuosi x ca 14 000 euroa); oppikirjoista, välineistä ja materiaaleista noin 34 milj. euroa (60 000 opiskelijaa x 550 euroa). Ja lisäksi kustannuksia aiheutuu oppivelvollisen hakeutumisvelvoitteen ohjauksesta ja valvonnasta, ohjaustarpeen lisääntymisestä, perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden valvontavelvollisuudesta sekä vammaisen ja muun erityistä tukea tarvitsevan oppilaan tai opiskelijan oikeudesta saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet myös perusopetuksen jälkeisessä oppivelvollisuuteen kuuluvassa koulutuksessa.

Matkakustannusten ja majoituksen korvaamisen osalta esitys vaatii myös yhdenvertaisuuden toteutumisen arvioimista perustuslain näkökulmasta. Oikeus säädetään maksuttomaan opintojen suorittamisen kannalta välttämättömään majoitukseen mutta laajuus ketkä siihen ovat oikeutettuja jää epäselväksi.

Esityksessä ei myöskään käy ilmi, kenen vastuulla maksuttoman opetuksen järjestäminen ja rahoittaminen on.

Koko ikäluokkaa koskevasta oppivelvollisuusiän nostamisesta tulisikin luopua, ja varattu lisärahoitus tulisi käyttää niiden nuorten kouluttamiseen tai opiskelumahdollisuuksien parantamiseen, jotka sellaisen tuen tarpeessa ovat. Lisäksi voitaisiin käynnistää valmistelu, jolla tähdätään siihen, että koko ikäluokka suorittaisi joko lukion tai ammatillisen perustutkinnon kokonaisuudessaan.

Esiopetus velvoittavaksi

Selonteon mukaan esiopetus muutetaan velvoittavaksi.

Kuntaliitto huomauttaa, että esiopetuksen velvoittavuutta koskevasta valmistelusta ei ole annettu tietoa, joten sen kustannusvaikutuksia ei voida arvioida. Ne tulee arvioida huolella. Asia ei ole 2014 - 2017 kehyspäätöksessä, joten hallituksen linjauksen mukaisesti valtion tulee

rahoittaa uudistus täysimääräisesti tai vastaavan suuruisesti vähentää kuntien tehtäviä ja velvoitteita.

Kotihoidontuen uudistus ja päivähoito-oikeuden rajaaminen

Selonteon mukaan päivähoito-oikeus rajataan osa-aikaiseksi niiden lapsien osalta, joiden vanhempi on kotona äitiys-, isyys-, vanhempain- tai hoitovapaalla tai kotihoidontuella. Subjektiviivisen päivähoito-oikeuden rajaamiseen liittyen valtionosuuksia vähennetään 7 milj. euroa vuodesta 2015 alkaen.

Kotihoidon tuki suunnataan kotona lastaan hoitavalle vanhemmalle ja oikeus tukeen jaetaan puoliksi molemmille vanhemmille. Vuonna 2016 valtionosuuden arvioidaan vähenevän 4 milj. euroa ja v. 2017 vastaavasti 15 milj. euroa. Uudistus on voimassa täysimääräisesti vuodesta 2018 alkaen, jolloin valtionosuus vähenee 19 milj. euroa. Kuntien menojen arvioidaan vähenevän vuodesta 2018 lukien 64 milj. eurolla. Uudistus lisää päivähoito-oikeuden menoja vuodesta 2018 alkaen arviolta runsaat 130 milj. euroa, josta valtionosuus on 39 milj. euroa. Kotihoidon tuen uudistuksen arvioidaan lisäävän valtion työttömyysturvamenoja 9 milj. eurolla v. 2016, 36 milj. euroa v. 2017 ja 45 milj. euroa vuodesta 2018 alkaen.

Kuntaliitto pitää valitettavana sitä, että kotihoidontuen uudistamiseen esitettyjen euromäärien yhteydessä ei ole esitetty laskentaperusteita; ei ole esitetty arviota päivähoitoon siirtyvien lasten määrästä eikä tukea saavien määrästä. Pelkkien euromäärien perusteella on vaikea ottaa kantaa kustannusvaikutusten realisuuteen.

Kuntaliitto toteaa, että tällä hetkellä lapsia hoitamassa on kaikista kotihoidontuella olevista vain noin 5,5 % miehiä. Arviomme mukaan uudistuksen myötä isät eivät jää tai heidän ei ole mahdollista jäädä suurin joukoin kotiin lapsia hoitamaan, joten äitien saaman kotihoidontuen loputtua lapset siirtyvät päivähoitoon. Tämä lisää päivähoitopaikkatarvetta. Jos isistä jäisi noin 40 % kotihoidon tuelle, lisäkustannukset ovat Kuntaliiton arvion mukaan noin 140 miljoonaa euroa päivähoitotarpeen lisäyksen vuoksi. Lisäksi esityksestä aiheutuu runsaasti myös uusien tilojen investointipaineita. Päivähoito-oikeuden laskelmissa on huomioitava myös kotihoidon tuelta päivähoitoon siirtyvien lasten alle kouluikäiset sisarus-

Kuntaliitto huomauttaa, että päivähoito-oikeuden kysyntään vaikuttaa merkittävästi myös se mitä muutoksen yhteydessä säädetään kotihoidontuen saantiehtoista.

Päivähoito-oikeuden rajaamisesta arvioidaan tulevan kustannussäästöjä. Kuntaliitto pitää hyvänä, että asiaan liittyvässä lakivalmistelussa on kunnille jätetty toimivalta tarkemmin määritellä miten osa-aikainen palvelu kunnassa järjestetään. Muutoin siitä saattaa syntyä jopa lisäkustannuksia.

Varhaiskasvatustien uudistamiseen liittyvässä raportissa esitetään suhdeluvusta (1:13) luopumista 3-5 -vuotiaiden lasten osalta. Mikäli näin tehdään, arvioituihin kustannussäästöihin ei ole mahdollisuutta päästä. Kuntaliitto pitää tärkeänä, että meneillään olevassa säädosvalmistelussa ei muuteta henkilöstömitoitusta osapäiväisen palvelun osalta.

Vapaan sivistystyön rakenne- ja rahoitusuudistus

Selonteon mukaan vapaan sivistystyön valtion rahoitusta vähennetään 10 milj. eurolla vuodesta 2015 lukien ja 18,5 milj. eurolla vuoden 2017 tasolla. Vastaavien kus-

tannussäästöjen mahdollistamiseksi toteutetaan vapaan sivistystyön rakenteen ja rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistus.

Kuntaliitto painottaa, että esitetyt leikkaukset vapaaseen sivistystyöhön ovat huolestuttavan suuret ottaen huomioon aiemmat säästöt ja vapaan sivistyksen valtion budjetin koko, noin 150 miljoonaa euroa. Osassa maata kansalaisopisto on lähes ainoa perustuslain sivistyksellisiä oikeuksia turvaava, aikuiskoulutusta ja kulttuuritarjontaa ylläpitävä organisaatio. Lisäksi se on hallinnoltaan kevytrakenteinen ja edullinen. Mahdollisuus paikallisista sivistystarpeista lähtevälle sivistystyölle tulee turvata jatkossakin.

Investoinnit

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuksiin siirretään kirjastojen perustamiskustannuksiin myönnettävät valtionavustukset sekä ennen vuotta 2015 oppilaitosten perustamishankkeisiin myönnettyjen jälkirahoitteisten valtionavustusten maksatus.

Osana säästötoimenpiteitä valtionavustuksista oppilaitosten perustamiskustannuksiin luovutaan vuodesta 2015 alkaen, mistä aiheutuva määrärahasäästö on 12,1 milj. euroa v. 2015 ja nousee asteittain 22 milj. euroon v. 2018.

Kuntaliitto on huolissaan perustamishankerahoituksesta luopumisesta. Näin toimittaessa oppilaitosten korjaamisinvestoinnit ovat jäämässä kokonaan kuntien vastuulle. Kuntaliitto pitää ehdottoman tärkeänä, että myös valtio kantaa vastuunsa oppilaitosten korjaamiseksi ja varaa riittävän määrärahan oppilaitosten korjaamiseksi.

Kuntaliitto muistuttaa, että vaikka ennen vuotta 2015 oppilaitosten perustamishankkeisiin myönnettyjen jälkirahoitteisten valtionavustusten maksatus siirtyykin peruspalvelujen valtionosuuksiin, tulee valtionosuudet ja -avustukset maksaa aluehallintoviranomaisten tekemien rahoituspäätösten mukaisesti korkoineen sille peruskunnalle, jolle valtionosuus tai -avustus on myönnetty.

Esi- ja perusopetuksen sekä lukion uudet opetussuunnitelmien perusteet ja tuntijaot

Perusopetuksen vähimmäistuntimäärän lisääminen

Perusopetuksen vähimmäistuntimäärää ehdotetaan lisättäväksi kolmella vuosiviikkotunnilla. Tähän liittyen peruspalvelujen valtionrahoitusmäärärahaa lisätään 3,9 milj. eurolla v. 2016 ja 9,4 milj. eurolla vuodesta 2017 lukien siten, että puolet toteutetaan siirtona opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta.

Esityksestä aiheutuu kunnille huomattavat lisäkustannukset, Kuntaliiton laskelman mukaan vajaat 30 milj. euroa pelkästään jo palkkakustannuksista.

Kuntaliitto vaatii, että jos esitys toteutetaan, valtion tulee hallituksen linjauksen mukaisesti rahoittaa se kokonaan tai päättää vastaavan suuruisista tehtävien tai velvoitteiden vähentämisestä.

Uusien opetussuunnitelmien valmistelu ja käyttöönotto

Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen kehittämiseksi valmistellaan uusia opetussuunnitelmien perusteita ja tuntijakoja, mitkä tulevat tarvitsemaan riittäviä resursseja sekä valtiolta että kunnilta.

Eduskunnassa esitettyyn kirjalliseen kysymykseen perusopetuksen tuntijaon käyttöönotosta opetus- ja viestintäministeri vastasi, että käyttöönottoon on tulossa siirtymäaika. Siirtymäaika 1.8.2016 - 31.7.2019 merkitsee sitä, että samanaikaisesti on käytössä sekä uusi että vanha tuntijako.

Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että uusien opetussuunnitelmien ja tuntijakojen käyttöönottoon ei kehyksissä osoiteta rahoitusta laisinkaan, sen sijaan valtio leikkaa koulutusta kovalla kädellä ja tuo toisaalta lisätehtäviä. Tämä tulee vaarantamaan opetuksen kehittämisen ja koulutuksen saavutettavuutta.

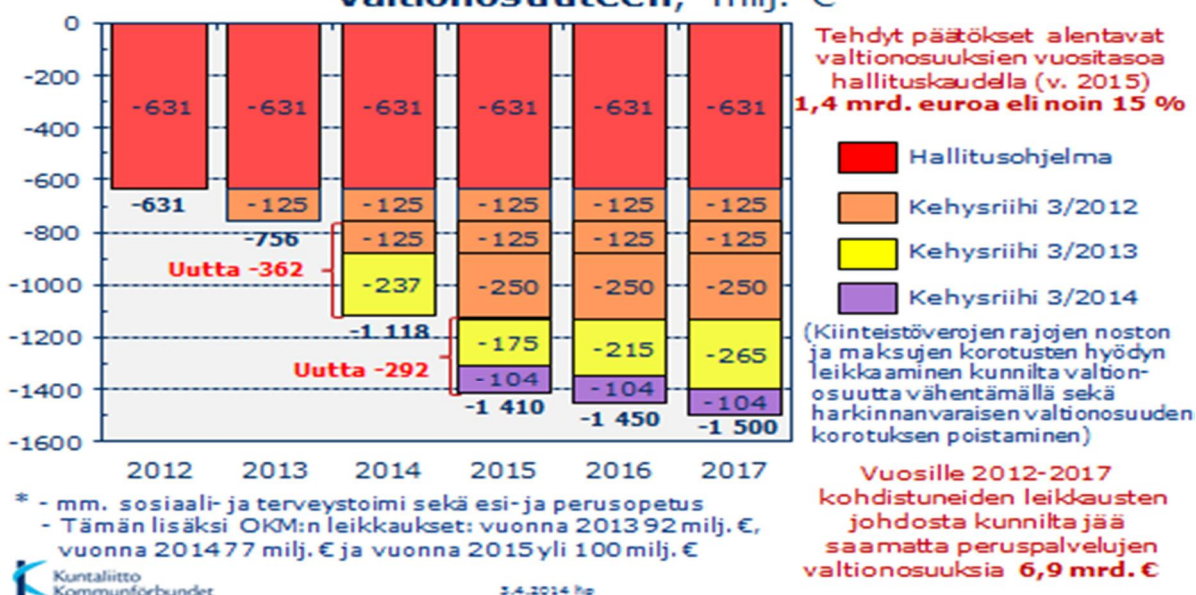
Opetussuunnitelmien perusteiden käyttöönotosta aiheutuvia kustannusvaikutuksia ei ole valtion taholta arvioitu. Kuntaliiton laskelman mukaan kokonaiskustannukset ovat vähintään noin 160 miljoonaa euroa, josta kehyskaudelle 2015 - 2018 aiheutuu lisäkustannuksia keskimäärin 34 miljoonaa euroa varainhoitovuotta kohden. (liite 3 Perusopetuksen opetussuunnitelmauudistuksen ja sen käyttöönoton siirtymävaiheen kustannukset /Kuntaliitto).

SUOMEN KUNTALIITTO

Anneli Kangasvieri
johtaja, opetus ja kulttuuri

LIITE 1

Hallitusohjelman sekä vuosien 2012-2014 kehysriihien päätösten vaikutus kunnan peruspalvelujen* valtionosuuteen, milj. €

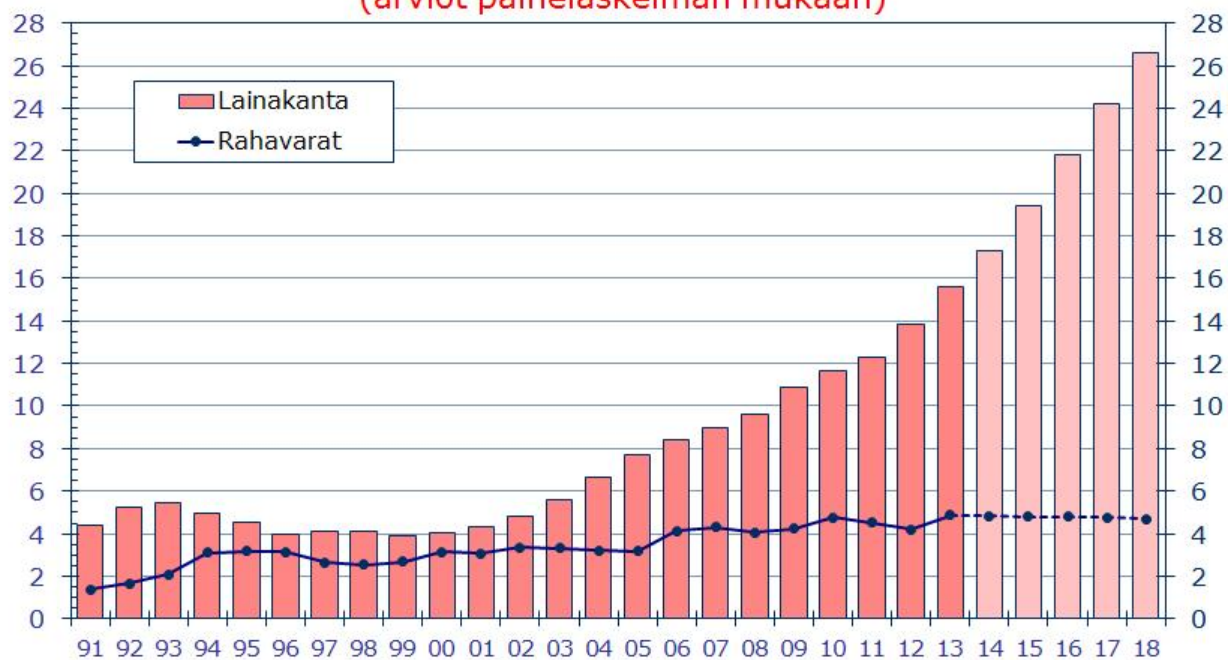

Kunnat ovat päätöksillään jo korottaneet verojaan vuodelle 2014 lähes 400 miljoonaa euroa ja paikkaavat näin talustilannettaan. Kunnat nostivat tuloveroprosenttejaan tälle vuodelle 351 milj. eurola, mikä nosti maan keskimääräistä kunnallisveroprosenttia 0,36 % -yksiköllä.

LIITE 2

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta sekä rahavarat 1991-2018, mrd. € (käyvin hinnoin) (arviot painelaskelman mukaan)

Lähde: Vuodet 1991-2013 Tilastokeskus.
Vuosien 2014-2018 arviot PPO 3.4.2014.